

# TURAI HÍRLAP

KÖZÉLETI HAVILAP

1992. AUGUSZTUS (Kisasszony hava)

## SZENT ISTVÁN ÜNNEPÉN!

Lassan rendeződnek ünnepnapjaink is, és méltó helyére kerülnek azon ünnepeink, melyeket nem kell elmozdítani, "csupán" mondanivalóját szükséges meghallgatni, jelentőségét érteni, felhívását magunkévá tenni.

Mert augusztus 20-át éppúgy megpróbálták az elmúlt negyvenöt évben átformálni, átértékelní, mint például a karácsonyt. De a magyar tudatban mindig megmaradt ez a nap Szent István emlékezetének.

Mindannyian tudjuk, (még ha egyesek bevallani nem is akarják, akkor is), hogy a felettünk elrepült több, mint ezer esztendő viharait csak a Szent Istváni úton lehetett járni, az Ő védelme alatt tudott nemzetünk fennmaradni.

Olyan utat mutatott népének, melyen Európába jutott. Nem az Ő általa választott eszmék és példaképek vetették ki nemzetünket a Balkánra. Ezen a napon, amikor köszöntjük Őt és fohászunk hozzá, mit kérhetnénk Tőle?

Kérjük közbenjárását megtévedt, megfáradt és hitevesztett népéért!

Szent Királyunk! Mutass utat nekünk újra, hogy egységes legyen nemzeted és intelmeidet megfogadva, a mai napon példából erőt merítve vállaljuk sorsunkat, bízunk a jövőben, és értsük meg egymást hálátlan, de búnbánó fiaid.

*Tóth István*



*A kalocsai székesegyházból származtatott XII. század végi királyfej minden valószínűség szerint István királyt ábrázolja.*

### LAPUNK TARTALMÁBÓL

*Régi időkről mesél Chikán Ernő - Beszélgetés Köles Istvánnal  
Két egyházi énekünkről - Riport a Sáfrány házaspárral - Erdélyi útinapló  
A nyugdíjas klub kirándulása - Sporttábor 1992*

## Testületi ülés 1992. július

Az Önkormányzat Képviselő-testületének havi rendes ülésére július 27-én 9 órakor került sor.

A tagoknak és a meghívottaknak küldött meghívón az alábbi napirendi pontok szerepeltek:

- 1./ 1992. évi pénzügyi beszámoló (1. félév)
- 2./ Pénzügyi Ellenőrzési Bizottság tevékenységéről jelentés.
- 3./ A lakosság ivóvízellátásának helyzete.
- 4./ Egyebek

A vendégek és a testületi tagok üdvözlése után a polgármester napirendi pontok sorrendjének változtatását javasolta, mivel a Pest megyei Víz- és Csatornamű Vállalat (továbbiakban PVCVS) négy képviselője is megjelent az ülésen. Javaslatát a testület elfogadta, s így a 3. napirendi pont került az első helyre.

A polgármester kérésére a PVCVS tájékoztatót készített a testületi ülésre, ahol a vállalat képviselői megjelentek, - nem kis meglepetésünkre -, hogy a tájékoztatóhoz szóbeli kiegészítést és a felmerülő kérdésekre lehetőleg választ adjanak. (A tájékoztatót lapunk 3. oldalán olvashatják az érdeklődők.)

A jelenlévő testületi tagok éltek a lehetőséggel és kérdésekkel ostromolták a megjelent vízügyi, ill. pénzügyi szakembereket.

A kérdések elsősorban a víz minőségére, a várható szennyződékre, illetve a kutak vízszintjének változására vonatkoztak.

Felmerült az is, hogy nem lenne-e célszerű, illetve mennyibe kerülne a községenkénti fogvasztásmérő beszerelése.

A vállalat nem áll úgy anyagilag, hogy ezzel tudna érdemben foglalkozni.

A polgármester - a testülettel együtt - elfogadhatatlannak tartja a 27 %-os veszteséget, s a kapott magyarázat nem győzött meg bennünket ennek teljes indokoltságáról.

A szakemberek állítása szerint az ivóvíz-ellátás biztonságos, mind anyagi (alkatrész, gép), mind munkaerő oldalról megfelelő az ellátottság. (Munkaszüneti napokon is van lehetőség a szükség szerinti nagyobb beavatkozásra). Kérdésként merült fel, hogy a szippantós kocsik miért nem viszik a szippantott szennyvizet az aszódi tisztítóba? Nem is vihetik, mivel a tisztítómű csak a "friss" (csatornás) szennyvizet képes tisztítani, a másik tönkreteszi a tisztítási folyamatot.

A víz után beszéljünk a pénzről, illetve pontosabban az I. félévi gazdálkodásról.

A Pénzügyi Ellenőrző Bizottság beszámolójában említett ne-

hezségek megmutatkoztak az I. félévi beszámoló összeállításánál is. Az előterjesztett anyagot nevezzük egyszerűen gyorsmérlegnek, melyet csak az ülés elején kapott meg a testület, s csak azon tétellel foglalkozott, ahol az időarányos teljesítéshez viszonyítva nagy volt az eltérés.

Összességében megállapítható, hogy a hivatal nem gazdálkodott rosszul, s rendelkezik a folyamatos működéshez szükséges összeggel és tartalékkal.

Többeket érdekel - gondolom -, hogy mennyibe is került a községháza felújítása (mely már a 90 évi tervben szerepelt). Talán mire ezen sorok megjelennek, teljesen elkészül, s akkor ha kell, fillérre pontos összeget tudunk mondani, most legyen elég annyi, hogy a munkadíj 1.5 millió forintba (ebbe beletartozik az épület szigetelése is) került.

A beszámolót azzal a feltétellel fogadta el a testület, hogy a következő testületi ülésre már a komplett, szöveges értékelést kell betérjeszteni.

Ezek után - maradv a pénzügyeknél - a testület megvitatta a Pénzügyi Ellenőrző Bizottság beszámolóját. Az abban felvetett főállású belső ellenőr alkalmazását nem tartja célszerűnek, inkább javasolta a szükség szerinti célvizsgálat külső szakértőnél való eseti megrendelését. Ezen kiegészítéssel a testület a beszámolót 2 tartózkodással elfogadta.

Az "egyebek" napirendi pont szintén a pénzzel kezdődött. A polgármester beszámolt az Ausztriában tartott bemutató látogatásról, ahol a MESZ vezetőjével működés közben néztek meg kommunális traktorokat. A gép viszonylag drága, de sok hasznos tevékenységet tud (árokásás, fűnyírás, hótolás, stb.) és nagyon kedvező hitelkonstrukcióban kapható. A testület felhatalmazza a polgármestert a traktor megrendelésére, mivel a pénzügyi fedezet biztosított.

Még mindig a pénz!

A testület az Aszódi Mentőállomás kérésére 40 ezer Ft támogatást szavazott meg két részletben történő teljesítésre, feltételekhez kötve a második rész utalását.

A Hagyományörző Pro Pátria II. sz. Csapat "Galga expedíció" támogatására 15 e. Ft-ot hagyott jóvá a testület.

Foglalkozott a testület Vidák Miklós építési engedélyével (üzlet a piactér fás részén), a kérelmet elutasította, javasolva a Tsz. zöldséges bérbe, ill. megvételét.

A szeszőzde és palackozó üzem létesítésére irányuló kérelmet előkészítésre a Fejlesztési Bizottság hatáskörébe utalta.

Lévai Józsefné "előadásában" megismerte a testület a kárpótlásról szóló rendelkezések azon részét, ami a kárpótlási jegy földre válthatóságáról rendelkezik és rögzítette a végrehajtáshoz szükséges teendőket.

Foglalkozott még a testület az óvodák problémáival. (Felmerült az átszervezés gondolata - korcsoportonként szétválasztani az óvodákat.) A témára az oktatási bizottság elemzőmunkája után vissza fog térni. Szó volt még az iskola helyzetéről, valamint döntés született néhány vevőkijelölési ügyben.

A testület sajnos még mindig nem teljes létszámmal ülésezett, betegség miatt két fő hiányzott.

Sára Mihály

### ANYAKÖNYVI ADATOK

1992. július hónap

#### Születés

Abért Máté (1992. 06. 10.)  
Szénási Kitti (1992. 06. 13.)  
Rácz Máté (1992. 06. 14.)  
Kuti Mária (1992. 06. 17.)

#### Házasságkötés

Dobák István Tibor - Dobos Krisztina  
Erdélyi Sándor - Imró Ildikó  
Gaál Zsolt László - Teréki Erzsébet  
Géczy István - Tóth Rozália  
Gódor Tamás Zsolt - Varga Katalin  
Köles László - Nagy Ildikó  
Lajkó Péter - Csányi Erika  
Mészáros Ferenc - Seres Csilla  
Téglás Géza - Kuthi Mária  
Varju Zoltán - Szilágyi Szilvia

#### Halálozás

Köles Mihályné sz. Csörgi Verona  
Meleg Mihály  
Sára József Gábor  
Szaszko János  
Szénási Dezső  
Tóth Mihályné sz. Módos Verona  
Tóth Miklós Józsefné sz. Nagy Mária  
Tóth Péterné sz. Szilágyi Mária

Tura, 1992. augusztus 7.

### Az Önkormányzati Képviselő-testület következő ülése

1992. augusztus 17. du. 18 órakor lesz a Polgármesteri Hivatal tanácskozó termében

#### Napirend:

1. Iskolavezetés megbízása
2. Az I.sz. óvoda vezetői pályázatának megvitatása
3. Az augusztus 20-i ünnepség megrendezése
4. Egyebek

## TÁJÉKOZTATÓ Tura nagyközség vízellátásáról

Tóth István polgármester úr az 5/9/1992. számú levelében megkereste vállalatunkat, hogy az 1992. július 27-én tartandó testületi ülés napirendi pontjához Tura nagyközség vízellátási helyzetéről tájékoztatót készítsen.

Tájékoztatókat a testületi ülésre az alábbiakban terjesztjük elő:

Tura nagyközség vízellátása a Galgamenti Regionális Vízmű rendszerének elválaszthatatlan, különállóan nem üzemeltethető szervezeti része. Lényegében a térség vízbázisa a Galga-patak mentén Turától Boldog határáig húzódik.

Maga a település beépített belterülete a 116,00 - 150,00 m Balti - tengerszint feletti helyezkedik el.

A regionális rendszer tervezése 1968. évben indult el az Aszód Községi Tanács megbízása alapján.

### Beszámoló a Pénzügyi Ellenőrző Bizottság munkájáról

Az önkormányzatokról szóló 1990. év 65. tv. 22. paragrafusa egyetlen bizottság - a pénzügyi ellenőrző bizottság - választását írja elő a képviselőtestület részére. Ezen törvényi előírásnak megfelelően 1990. őszén a testület két tagú bizottságot választott, majd 91. nyarán - tekintettel a tevékenység fontosságára - kiegészítette egy testületi és két külső taggal, így jelenleg a bizottság az alábbi öt főből áll:

Sára Mihály (képv.)  
Levai Józsefné (képv.)  
Tóth Mihályné  
Tóth István  
Zseli István

A bizottság alapvető feladata a képviselőtestület döntéseinek előkészítése, ill. ezen döntések végrehajtásának ellenőrzése. A pénzügyi ellenőrző bizottság munkáját - hasonlóan a testület többi bizottságához - éves munkaterv alapján végzi.

Legfontosabb feladata a hivatal éves költségvetésének előkészítése, az egyes fejezetekhez az előirányzatok meghatározása, ill. ezen előirányzatok felhasználásának ellenőrzése.

Figyelembe véve, hogy sem a bizottság elnöke, sem tagjai nem dolgoztak korábban költségvetési intézménynél, így az első és legfontosabb tevékenység a hivatal nyilvántartási és elszámolási rendszerének megismerése volt.

Tekintettel arra, hogy az első évből (1990-ből) csak három hónapot vitt az önkormányzat, ezen év lezárását az előterjesztés alapján a bizottság elfogadására javasolta.

Az 1991. évi költségvetést - a polgármester úr előterjesztése alapján - tételes felülvizsgálat és elemzés után elfogadásra javasolta.

1991. első félévében vizsgálta a bizottság a sportkör autóbussz üzemeltetés gazdaságosságát és megállapította, hogy a tevékenység nem jövedelmező, de nem is veszteséges.

Ugyancsak elemezte a bizottság a Művelődési Ház 1990. évi, ill. 91. első félévi tevékenységét, felhasználva a korábban végzett vizsgálatok eredményét is.

A 91. első féléves tevékenység értékelésére készített anyagot a bizottság javaslata alapján a testület újra tárgyalásra javasolta, majd a szeptemberi ülésen elfogadta.

Az 1992. évi költségvetés, ill. az 1991. évi zárásmód elkészítésében a bizottság tagjai komoly előkészítő munkát végeztek. Gyakran előfordult, hogy az ügy sürgősségére való tekintettel a polgármester csak a bizottság elnökétől kért véleményt, és ennek meghallgatása után döntött fontos - anyagi jellegű - kérdésekben.

A bizottság hatékonyabb munkáját a továbbiakban nehezítették:

- a központi szabályozások késedelmes megjelenése
- a hivatal nyilvántartási rendszerének átmeneti (rendszerátviteli) jellege
- az év elejétől életbe lépő Számvetési Törvény előírásai, ill. az erre történő átállás nehézségei
- a gépi feldolgozás során tapasztalt központi és hivatali gondok
- a bizottság testületi tagjainak ingázó munkaviszonya (hiszen igazából ellenőrzés csak hivatali munkaidőben valósítható meg)

Összességében megállapítható, hogy a bizottság munkája a munkatervben előírt feladatok határidőre történő elvégzésével, ill. ezen ügyek megfelelő dokumentálásával, valamint a helyben lakó bizottsági tagok (testületi és kívüli) gyakoribb megbízásával javítható.

Mindezek mellett javaslom a képviselőtestületnek megvitatásra - a korábbi szervezeti felépítésben szereplő - belső ellenőri státusz feltöltését is.

Kérem a T. Képviselő-testületet, hogy a beszámolót vitassa meg és fogadja el.

Sára Mihály  
Pénzügyi Ellenőrző Bizottság elnöke

A MÉLYÉPTELVÉNY által készített tanulmányterv nyolc település belterületi fogyasztóit felmérve 20 éves távlatban becsülte meg a népesség alakulását és a fellépő vízigényt.

A térség 1988. évre tervezett összes átlagos vízigényét 5420 m<sup>3</sup>/d., csúcsvízigényét 8020 m<sup>3</sup>/d-ben határozta meg. A regionális vízmű a MÉLYÉPTELVÉNY által tervezett és jóváhagyott tervek alapján készült el lényegében. A magas beruházási költségek miatt például a párhuzam távvezeték és a turai bázis közelében tervezett üzemviteli (szociális, műhely, irodák) épület nem, vagy lényegesen leegyszerűsített formában épült meg.

A vállalat a beruházás megvalósításához 25 millió Ft fejlesztési hozzájárulást adott.

A beruházás megvalósítása társulati úton történt több évre ütemezett megvalósítással. A vízbeszerzésre tett több javaslat közül először a már üzemelő és fejlesztés alatti aszódai vízbázis rendszerbe kapcsolását határozták el. Ezt követte Tura térségben végzett sikeres vízkutatás, majd a turai vízbázis kiépítése is.

A Galgamenti Regionális Vízmű hatásterületéhez a következő települések tartoztak: Aszód, Bag, Domony, Iklad, Kartal, Galgahévíz, Hévízgyőrök és Tura.

A turai vízbázis tovább bővítésének a feltételével a 8 település térségi egysége kibővült 1988. évtől Galgamácsa, Váccsereg, Váckisujfalu települések vízellátására.

A beruházás megvalósulása utalva az elmaradt beruházásokra magában hordozza azokat a gondokat, amelyek a vízmű üzembehelyezése óta teherként neheztednek a településben élő fogyasztó állampolgárokra és az üzemeltetőre. A regionális vízmű jelenleg 11 települést lát el ivóvízzel az aszódai és a vízműrendszer dél-keleti végpontján elhelyezkedő vízbázisról.

Az üzemeltető vállalat a vízszolgáltatást a H.1.230-4/1991. számú (módosított) vízjogi üzemeltetési engedély alapján végzi.

Az aszódai vízbázis kapacitása 7 db üzemelő kúttal 1194 l/p, a turai vízbázis kapacitása 14 db üzemelő kúttal 6186 l/p. 20 órás vízkitermelés mellett ez összesen: 8988 m<sup>3</sup>/d vízmennyiségnek felel meg.

Tura nagyközség közvetlenül a turai vízbázisról kapja az ivóvizet.

A víz útja a következő: a kutaknál kitermelt víz gyűjtővezetékben keresztül a 2x250 m<sup>3</sup>-es alsótárolóba jut, majd innen az átemelő telep megfelelő emelő magasságú szivattyúi juttatják a vizet a távvezetékbe, majd az elosztó hálózatba a fogyasztókhoz. A hálózatban szükséges víznyomást a 700 m<sup>3</sup>-es víztorony, illetve a rendszerhez elhelyezett egyéb ellennyomó medencék biztosítják.

Az átemelő telep nemcsak Tura vízigényét továbbítja, hanem egyrészt Aszód és Tura közötti települések vízigényét, másrészt a további települések vízigényét is, pótolva az elégtelen aszódai vízbázisról kitermelt és vastalanított vízmennyiséget.

Turán üzemelő vízhálózat hossza 78,6 km, melyből 1991. évben 14 km épült. A bekötővezetékek hossza: 13,3 km. A bekötések száma: 2119 db, a közkielők száma pedig 204 db. (1991. évi KSH adatszolgáltatás).

A vízműrendszerhez üzemelő tározók összes térfogata 5200 m<sup>3</sup>, melyből 1000 m<sup>3</sup> alsótározó.

A vízmű kapacitása a nyári csúcspozíciók időszak négy hónapját kivéve (májustól - augusztus végéig) a 11 település vízigényét maradéktalanul biztosítani tudja. A tapasztalat ezt igazolja.

A nyári csúcspozíciók időszakban azonban a meglévő kapacitás nem tudja maradéktalanul a locsolási igénytel megemelkedett igényeket kielégíteni.

A vízjogi üzemeltetési engedélyben rögzített településkénti megosztás szerint Tura kontingentált vízmennyisége 1298 m<sup>3</sup>/d.

Turán a szolgáltatott vízmennyiség éves adataiból számított napi átlagos vízmennyiség az utolsó négy év alapján az alábbiak szerint változott:

1998.	635 m <sup>3</sup> /d
1989.	597 m <sup>3</sup> /d
1990.	703 m <sup>3</sup> /d
1991.	639 m <sup>3</sup> /d

A tájékoztató elején említett párhuzamos vezeték megépítésének elmaradása miatt a 400 mm-es acéltávezeték idő előtti teljes hosszának cseréje műszakilag nem volt lehetséges, ezért a vállalat több éves fejlesztésben megépítette az NA 300-as KMPVC csővezetékét. Az egyéb kisebb átmérőjű acéltávezetékek cseréje is elkezdődött a pénzügyi lehetőségek figyelembevételével. (Pl. Tura, Ságvári u.)

Az évenként jelentkező fenntartási feladatokra pld.

1989.	884.853 Ft-ot	
1990.	1 632.744 Ft-ot	
1991.	4 195.508 Ft-ot	fordított a vállalat.

A hiányzó üzemviteli épületet a vállalat átmeneti megoldásként konténer faház elhelyezésével pótolta, de ennek végleges megoldása is várta magára.

Fontosabbnak ítélte meg a vállalat az épület megépítésénél az NA 300-as KMPVC távvezeték megépítését, hogy ezzel biztosítsa az NA 400-as acél távvezeték meghibásodása esetén vízkormányzással a vízszolgáltatást.

A vízműrendszer üzembehelyezése óta a vízmű fejlesztésére és rekonstrukcióra az említett fejlesztésre áttűnt összegben kívül a vállalat 1990. év végéig 54,6 millió forintot fordított.

Budaörs, 1992. július 20.

Doszpod Béla  
igazgató h.

## Régi időkről mesélt

## CHIKÁN ERNŐ TANÍTÓ ÚR



Ernő bácsi az idei pedagógus napon RUBIN diplomát kapott. 70 évvel ezelőtt, 1922-ben szerzett tanítói képesítést a jászberényi tanítóképzőben.

Már minden díszoklevéllel rendelkezik. 1972-ben arany, 82-ben gyémánt, 87-ben vas oklevelet adományoztak számára. Ernő bácsi 90 éves.

1902-ben született Tiszabőn (Nógrád m.) 1923 óta él Turán. Pályája első éveiben Versegen dolgozott.

Apja kántortanító volt Tiszabőn, anyja - lengyel menekült - 1907-ben tbc-ben meghalt.

2 éves korától későbbi nevelőanyja gondozta. 7-en vannak testvérek. Ő a harmadik apja első házasságából. A testvérek közül még 5 él.

Élvezettel meséli Turára kerülésének történetét.

Nagy István révén kapcsolatba került a hatvani cserkész-csapatral, amelynek sok turai fiatal is tagja volt. A csapat Balatonaligán táborozott, és Ernő bácsi főzött 96 gyermeknek.

Lakó Károly későbbi iskolaigazgató, Volter Ferenc főjegyző és Sándor József kántor meglátogatták a tábort, izlett a gulyás és öszel - annak ellenére, hogy Ernő bácsi nem pályázott - "megszerezték" őt úgy, hogy a választás napján maga Lakó Károly diktálta a kérelmet, és délután 5 órakor már nála volt a kinevezés - Sándor István jegyző aláírásával hitelesítve.

Ekkor került Turára Lányi Juliska néni, Lakó Károly és felesége, meg Ernő bácsi.

Ők tanítottak a Kaszinó iskolában, ami akkoriban hosszabb épület volt. (Egy alkalommal leszakadt, és rövidítve javították.)

A Kaszinóban volt a községi iskola, a Tabánban pedig az egyházi.

(A Tabán úti iskola udvarán, a gyógyszerár mellett kerítés vonalán is volt egy épület, ott tanított Bíró József, aki szintén Ernő bácsiékkal került Turára.)

Két műszakban tanítottak, 6 elemi volt kötelező. Az alsókat évfolyamokra bontották, de az 5.6. évfolyam együtt tanult.

Volt számtan, írás, olvasás, beszédértelem-gyakorlat, negyedikől földrajz, történelem. 60-70-80, sőt 90 gyerek volt egy osztályban. Tankönyv alig akadt, a szegényesen öltözött gyerekek sámlit hoztak, hogy leülhessenek, és pusztán kenyéret tizáraitak. (Kövés gyerekek evett zsíroskenyéret, kolbászt.)

A legszegényebb családok a Kónya tó környékén laktak.

A katolikus iskolában Sándor József volt az igazgató (egyben kántor), Nagy Lajos (Várkonyiné Manyi néni édesapja), a Speziár házaspár, Dusi néni és Kamakker Ilona tanított.

Miután megépült az Iskola úti épület (azonos időben a Tabánban lévő ún. "kántor" - iskolával) Ernő bácsi a felső tagozatra került. Matematikát, fizikát és kémiát tanított.

Magán-polgári iskola is létezett Turán, Nagy Lajos vezette. (Később hivatalosan is megalakították a polgárit.) Porpáczy Istvánra szívesen emlékezik Ernő bácsi. Kiváló ember volt, alkotó pedagógus. A testnevelés tárgyat virágoztatta fel - többek között.

Chikán Ernő 1967-ben ment nyugdíjba, 45 évig tanított.

Sok igazgatót "megélt". Lakó Károly, Kreskai József, Kovács László, Paray János, Rásonyi Miklós, Pock Aladár, Molnár

István, Szász Sándor, Harangozó László vezetése alatt dolgozott.

Legkedvesebb kollégája, barátja Kovács László volt, és Rásonyi Miklós még ma is az.

Legkedvesebb tanítványa Sára Ferenc, aki engedelmes, kedves gyerek volt és kiváló kürtös.

Krémer Pista bácsi kerített körül, és Ernő bácsi alakította ki a jelenlegi gyakorlati kertet. Szénási József tőle vette át és fejlesztette tovább. A kert iskolánk és községünk egyik büszkesége ma is.

Ernő bácsi úgy tartja, nem volt szigorú tanár. Ha keményen bánt egy gyerekkel, utána megölelte. Szerette a gyerekeket.

Tudom, az olvasó nem szereti a terjedelmes írásokat, de mert Ernő bácsit a régi turai társasági életről is faggattam, sajnálnám elmondásait nem közreadni.

Mozgalmas, színes társasági élet folyt. Amit Ernő bácsi mesélt, igen egybecseng a 20-as, 30-as, 40-es évekről szóló filmek, regények világával.

Egy társaságba tartozott a falu értelmisége. A tanítók, orvosok, a főjegyző (Volter Ferenc), jegyző (Bruckner László), segédjegyző (Sára István), írnok (Keimer Gyula), a pap (Dr. Gallovich Győző), a malomtulajdonos (Dóra Ernő) és a postamester (Balázs István) együtt szórakozott.

Eleinte az illető lakásán, később az úri kaszinóban tartották a névnapokat, születésnapokat, bálakat. (Az úri kaszinó a Galga parton volt, ma már nincs meg az akkor 3 szobás épület.)

Gere Rudi bácsi sógoráné - Prokopovits Lili - alakította meg az akkori idők híres első színjátszó csoportját. Először a jelenlegi "Tibi kocsmája" helyén volt a színpad. Később a Tóth Pista (Puhos) mozijában, aztán Tóth Miska (Hugyóka) bácsi kocsmájában (jelenlegi könyvtár) játszottak. Évente 3-4 darabot adtak elő. (János vitéz, Napraforgó, Bor, Pacsirta stb.)

Mind nagyobb tér kellett, hát megépítették a jelenlegi Műv. Ház színpadát. A színpad félkör alakú kiképzése Ernő bácsi ötlete volt.

A darabokat Kovács László, Pock Aladár és Ernő bácsi rendezte. Minden darabban nélkülözhetetlen szerepe volt Főző Józsefnek Illi nénié, aki kiválóan zongorázott és énekelt; a színpad és a zene szerelmese volt, és jól olvasott kottát.

Mesélt még Ernő bácsi a háború alatti és utáni szomorú világról.

Elmondta, hogy hogyan volt légvédelmi és légtáncos parancsnokság abban a kastélyban, ahol a báró annyi híres estélyt adott. (Családi és baráti összejövetelek voltak, nem vadászvacsorák.) Beszélt a kastély gondozott parkjáról, a parkban - még alighanem ma is meglévő - precíz, időtálló vízvezeték rendszerről.

Beszélt élete szépségeiről és nehézségeiről, a család okozta örömeiről és gondokról, anyagi problémákról, értelmes hétköznapi küzdelmekről.

Jó volt hallgatni élvezetes előadását. Jó volt látni a kiegyensúlyozott, egészséges, 90 éves embert, aki legfeljebb arról panaszkodhat, hogy igen rosszul lát, és a tempója már nem a régi.

Igaz, a kertjét az idén már napszámos műveli, de ellátja magát, egyedül főz.

Körülveszi a család, a szomszédok is vigyáznak rá, de nem hagyja el magát, amit tud, egyedül megold.

Aki életében ezermester volt, nem ismeri a tétlenséget.

Köszönöm, hogy részese lehettem ennek a találkozásnak, és több óras beszélgetésnek. Köszönöm Zsuzsa nénié (Doman Bertalanné), hogy elkísért, segített.

Ernő bácsinak változatlan egészségét, nagy nyugalmat, sok szeretetet kívánok - és hiszem, hogy nemcsak a magam nevében.

Erdélyi Ágnes

(Foto : Mészárosné Serez Csilla)

# A CIGÁNYSORRÓL INDULT EL

## Gyermekkorunk fő problémája a "nincs" volt.

Sáfrány Lászlóval és kedves feleségével Varju Erzsébettel az úrnapi körmenet színes, áhítatos forgatagában találkoztam. Egymás nyakába borultunk csakúgy, mint bármikor máskor az elmúlt évek során találkozásaink alkalmával. Természetesen másnapra az újabb találkozást is megbeszéljük...

...Ekkor támadt az ötlet: Ez a beszélgetésünk legyen annyira nyitott, hogy leköszölve a Turai Hírlapban megismerhessék mások is. Hogyan vélekedik a Sáfrány házaspár egykori szülőfalujáról?

Aztán majd személyesen, vagy levélben másokat is megkeresünk az elszármazottak közül...

Találkozásunk színhelye Hubert Mihály Zsámboki úti lakása volt, ahol Laci barátomék a kedves rokonok vendégszeretettel élvezték itthon tartózkodásuk idejét. Kívülről bekukucskált az ablakon a délutáni napocska és mi a meghitt csendben közel négy évtizedet repültünk vissza az időben és felrúgtunk a gyermekkor.

-Lacikám, Erzsikém, milyen emlékeket vittetek el magatokkal ezekből az évekből?

-Nem mondhatom, hogy napsugaras gyermekkorom volt - mondta Sáfrány László. - Mindössze 4 éves voltam, amikor súlyos tüdőgyulladásban itt hagyott jóanyám. 23 éves volt. Hárman maradtunk a családban, apám Sáfrány István, a nagymamám és én.

Nem volt földünk, csak apám két keze, így alkalmi munkákból próbált bennünket eltartani, amikor sikerült. Én aztán iskolás lettem. El kell mondanom, hogy nem nagyon szerettem tanulni, de azért nem voltam rossz tanuló. Minden évben a legjobban az iskola befejezése tetszett.

Aztán jött a világháború. Apám 1947-ben elhagyta az országot és Angliában telepedett le. Egyszerre én lettem a családfenntartó. Ketten maradtunk a nagymamával. Dolgoznom kellett. Előbb egy-két évig itthon vállaltam kisebb munkákat. Dolgoztam a gépállomáson, majd két évig cséplőgép ellenőr lettem. Ezután az IKARUSZ-ba kerültem, ahol szakmát tanultam és karosszéria lakatos lett belőlem.

A honvédségnél 6 hónapos szolgálat után súlyos gyomorműtéten mentem keresztül, majd leszereltek.

Hamarosan elvesztettem a szegény nagymamám is, meg a cigány-sori kis házacska is. Nem maradt senkim és semmim!

De azért voltak kellemes élményeim is a gyermekkoromban.

Az induló demokratikus ifjúsági mozgalomban előbb otthon Turán színjátszással próbálkoztam, majd később az IKARUSZ-ban népi táncos lettem. Táncsoportunkkal bejártuk szinte az egész országot.

Aztán nagy szeretettel emlékszem vissza gyermekkori barátaimra, Benke Sanyira, Dolányi Sanyira, Szabó Janira és természetesen rád, akivel talán a legbensőségesebb viszonyban voltam.

Aztán emlékszem arra is, hogy mint fiatalok részt vettünk a falu újjáépítésében is, először a Hanoffer házat, majd a kaszinó iskolát hoztuk rendbe, hogy legyen ifjúsági otthonunk. Nem voltunk olyanok, mint sok mai fiatal, hogy csak rombolni tudnak, építeni nem.

-Erzsike, te mire emlékszel?

-Mi is nagyon szegények voltunk, de nekem volt édesanyám, aki mindent megtett értem és 4 testvéremért. Én nagyon szerettem tanulni és ez meglátzott eredményeimben is. Ennek köszönhetem azt is, hogy az általános iskola elvégzése után az aszódi gimnáziumban folytathattam tanulmányaimat.

Mindeddig népviseletben jártam, sajnos ekkor meg kellett válni tőle.

Nekem is voltak barátóim, akikre nagyon szívesen emlékszem vissza: Bereczki Erzsé, Sára Böske, Kurucz Böske és a már elhunyt Csányi Maris voltak a legkedvesebb barátóim.

-Aztán hogyan alakult tovább a sorsotok?



-Én munkásszállóban laktam - vette át ismét a szót Laci barátom. Nem éreztem jól magamat. Mindig az jutott eszembe, hogy egyetlen ember - az apám - az, aki még hozzám tartozik családom tagjai közül. Vágytam arra, hogy találkozhatnék vele. Tudtam, hogy Sheffieldben telepedett le, ki akartam hozzá utazni. Sajnos a magyar hatóságok nem adták meg a kiutazási engedélyt, bár az Angol nagykövetségtől megszereztem a beutazási engedélyt.

Közben megismertem és megszerettem Erzsikét, akivel együtt jártunk. Aztán az 56-os forradalom lehetővé tette, hogy végre elutazhassak apámhoz. Előbb Franciaországban voltam menekülttáborban, majd végre Angliába kerültem. Néhány órára menekülttáborban voltam itt is, de apám eljött értem.

-Talán inkább értünk - szót közbe Erzsike. Hiszen ekkor már, megbeszélésünk értelmében én is itt voltam az ausztriai menekülttábor után. Fél évig, esküvőnkig külön laktunk. Laci az apjához került, engemet pedig egy gyermektelen angol család fogadott be.

Mindketten dolgozni kezdtünk. Először egy magyar származású üzöd üzemébe kerülünk, ahol evőeszközöket készítetünk, majd Laci egy gazdasághoz kerül, sajnos nem a szakmájában, csak festőként tudták alkalmazni.

-De én nagyon szerettem ezt a munkát is - vette vissza a szót László. Ekkoriban esküdünk össze és még nagyon szerény közös keresetünkből kis házat vásároltunk magunknak. Ez Sheffieldben volt.

7 évig festettem, majd kineveztek csoportvezetőnek, ami egy kissé több fizetéssel járt együtt.

Aztán, ahogyan ez lenni szokott fiatal házassoknál, megszületett első gyermekünk, akit magyarosan Lászlónak neveztünk el, ma is így hívja mindenki. Igaz van egy másik neve is: Antony. Lacika 1962-ben született, majd 3 év múlva újabb fiúgyermeket kaptunk, ő a Stephen Timothy nevet kapta.

-És hát teltek múltak az évek - folytatta Erzsike -, a gyerekek lassan felnőttek. Mindketten egyetemre kerültek. Lacika gépészmérnök lett, de pedagógiai képzést is szerzett, így 2 évig tanított. Közben megnősült, felesége Helen is pedagógus. Stephen a LEICESTERI egyetemen gyógyszerkémiai szakon végzett és kutató lett. Most készült doktori disszertációjának megvédésére. Nemrég nősült ő is, szintén angol lány lett a felesége. Most velünk jöttek ők is, hogy itthon is megtartsuk a rokonsággal a lakodalmat. Bár odakint is volt lagzi, angol vendégeink megtanulhatták a csárdást alaposan.

-Nem okoz anyagi gondokat az, hogy 1965 óta minden évben hazautaztok?

-Most már nem - felelte Sáfrány László. 24 éve saját autójavító garázsom van, amelyet nagyobbik fiam vezet. Tudod, én nem szeretek vezetni, én inkább dolgozom. A műhelyünk jól dolgozik, így a megélhetésünk biztosítva van. Erzsike is itt dolgozik, ő végzi az adminisztrációs munkákat.

Egyébként elkerültünk Sheffieldből, egy Laughton en le Morthu nevű faluban élünk. Az itteni óslakosok nagyon megszerettek bennünket. Ők szinte valamennyien anglikán vallásúak. De a szomszéd községben van katolikus templom is, oda járunk mi is.

-Végezetül azt kérdezném meg tőletek, hogy boldog emberek vagytok-e?

...Egymásra néztek és kis hallgatás után Laci kezdte meg a választást:

-Mondhatom nyugodtan, hogy mindenünk megvan. Sőt, mostmár két unokával is bővült a család. Elég sokat utazunk, mindenütt sok szeretettel találkozunk. Főleg itthon a rokonok szeretete felbecsülhetetlen értékű. Idekinn sokszor találkozom szintén itt élő magyar honfitársakkal, a turai Kiss Sándorral és Szilágyi Ferencsel, meg aztán eljárnak POCHDALE-be, ott működik egy magyar klub, ahol alkalmanként magyar művészekkel találkozhatunk.

Tudod én nem voltam nagy sportember, de annak idején az IKARUSZ-ban ejtőernyős voltam, most meg szabadidőmben szívesen golfozok. Ez egy remek idegnyugtató sport.

-Azt is mondd el - mondta Erzsike - hogy most 37 éves házassági évfordulónkra Ausztráliába repülünk. három hetet fogunk eltölteni PERTH-ben. Azt kérdezted, hogy boldog emberek vagyunk-e? Én úgy gondolom, hogy igen. De boldogságunkhoz mindenképpen hozzátáru az is, hogy hazajöhetünk minden évben szülőfalunkba, rokonainkhoz. Erre úgy készülünk egész évben, hogy otthon mindig csak magyarul beszélünk. Természetesen gyerekeink is tudnak magyarul.

...A nap már eltűnt a kastély tornyai mögött, amikor elbúcsúztunk. De én azért észrevettem azt a két csillogó könnyecsképet, amely a szemükben ragyogott...

Takács Pál

# UTAZÁSOK TÜNDÉRKERTBEN

## Előszó az útinaplóhoz

Hosszú hónapok előkészítő munkája nyomán létrejött a baráti kapcsolat - most már hivatalosan is - Tura és Csíkszentimre között.

Amikor évekkkel ezelőtt megismerkedtem az e faluból származó Bodó Árpival, nem mertem volna gondolni, hogy ismeretségünk, később barátságunk ilyen gyümölcsöző lesz. A mustármag példája jut eszembe, amelyet elültetnek, és terebélyes fa kerekedik belőle.

Méltán állíthatom, így volt ez a mi esetünkben is. A 80-as évek közepétől járunk ki Erdélybe. Először családommal, majd barátaimmal, évente többször is. Nőttön-nőtt az ismerettségi kör, szinte minden látogatás alkalmával új családokat ismertünk meg, új barátságok kötődtek. Ebben az időben még csak mi mehettünk, hiszen ők nem kaptak útlevelet.

Azután eljött a viszonylagos szabadság ideje. 1989 karácsonyáról mindenkinek a romániai események jutnak eszébe. Ekkortól már az ottani barátaink is jöhettek hozzánk. Már az első alkalommal felvetődött a két egyházi énekhar cserekirándulása, vendégszereplése. 1990 nyarán először mi, turaiak látogattunk el Csíkba, majd pár héttel később a csíkszentimrei "Havasí Meggy" együttes adott Turán emlékezetes előadást.

Ez év tavaszán a két Polgármesteri Hivatal is felvette a kapcsolatot. Meghívtak bennünket a július 4-i "Ezer székely leány" találkozóra. Az út szervezését a Vigyázó Kör vállalta. (Erről részletesen olvashatnak Kálna Tibor útinaplójában, de készült videofelvétel is.) A jól sikerült úton - ha nem is teljes létszámban - részt vettek az önkormányzati képviselőtestület tagjai is, jórészt családostól.

1992. augusztus 20-án nagy esemény lesz községünkben. Az új zászló felszentelése és Tura címerének felavatása. Ennél méltóbb ünnepet nem találhattunk volna, hogy a (remélem hamarosan hivatalosan is) testvér-falu Csíkszentimre küldőiteit és népi együttesét vendéglül lássuk. Isten hozta őket!

-Ha kimondom, leírom: Erdély, mi is jut eszembe?

A Királyhágó. Erdély kapuja. Bánffyhunad, a középkori kazettás mennyezetű templomával. Kolozsvár, a Mátyás király szoborral, a Szent Mihály templommal, a Házsongrádi temetővel. Torda, híres országgyűlések színhelye. A Tordai hasadék Szent László király emlékével. Marosvásárhely mint a Székelyföld fővárosa. Képzetelemben látom Korond híres, művészi kerámiáit, formázó fazekasait, Farkaslakán Tamási Áron sírját. A félelmetes Békás-szorost, a Gyilkos tó vizében kettétört, szomorúan ágaskodó fenyőket. Tengerszemként - kápolnáival - a Szent Anna tavat. Kisbaconban Benedek Elek kúriáját. A csíki, a Gyergyói havasokat, a Marost, az Oltot. A töredékeit is nehéz felsorolni Erdély látnivalóinak. De talán mindez kevés ahhoz, hogy az ember elinduljon többször is a fásztó és régebben kockázatos útnak.

Erdély és a Székelyföld varázsát számomra (és talán azok számára is, akik már voltak ott vendégségben) az ott élő emberek adják. Egészen megható következetes magyarságtudatuk, ragaszkodásuk az anyaországhoz - nem túlzás -, szívbemarkolók.

Másképp hangzik ott a Himnusz, másképp szól a vers, másképp a nóta. Vendégszeretetüket nem hiszem, hogy lehetne fokozni.

Ez újság hasábjain is szeretném megköszönni a szíves vendéglátást, amivel minket fogadtak. És engedjék meg, hogy külön köszönetet mondjak Bodó Árpi barátomnak, aki szervezője, "motorja" volt az ottani látogatásainknak.

Bevezetőmet Koncz Zsuzsa dalának szövegével zárom, amit Erdélyben talán a legnagyobb sikerrel énekelt mostanában:

"Meglátod rendbe jönnek majd a dolgaink, Lesznek még szép napjaink!"

Tóth Péter László

## I. Túl a Királyhágón

A Tiszántúlon már hajnalodott. A határtól néhány kilométerre volt az első pihenő. Már teljesen kivilágosodott, friss volt a reggel. Köröttünk az Alföld keleti végvidéke nyújtózott a párázó messzeségbe. Tökéletes síkság; talán a határ közelsége miatt őrizte meg viszonylag természetes állapotát a vidék.



A határ következett. Mindössze egy órát váraoztunk, mégis szinte hallani véltük a vasfüggöny eresztékeinek csikorgását.

Az útlevelek begyűjtésén, visszatartásán, kiosztásán, újra beszédésén, majd kiosztásán kívül tulajdonképpen semmi sem történt. A román vámisztnek sem volt egyetlen rossz szava sem (igaz jó sem), csak feljött a buszra, és nézett; úgy a tányérsapka ellenzője alól - kifelé a lyukon... Mi meg a balkáni gerléket néztük a vámház tetején. Ez volt egyébként az épületkomplexum legmeghittebb része: határszéli "csendélet" fajspe-cifikus galambokkal.

A vámház valószínűleg Trianon után épült; építési fontosnak tartották az újdonsült (dákó-) román nemzeti építészeti formajegyének (túl)hangsúlyozását, miként ortodox templomok tornyainak boltíveit, oszlopsorát álmotdák - formázták bele az épület főhomlokzatába. Mindemelllett a vakolat számottevő folytonossági hiányokat szenvedett. (Ha nem kellett volna ácsorognunk ennyit hasztalan, talán észre sem vettük volna.)

Végtére is elindultunk, magunk mögött hagyva Biharkeresztes- -Bors határátkelőhelyet.

És mentünk tovább az Alföldön - Nagyvárad felé. Átvergőtünk a városon. A "Körös-parti Párizs" lehangoló látványt nyújtott.



Soha nem felejttem el a rozsdás, szétrohadt villamosokat és autóbuszokat, a szürke házakat, a szagokat, a már reggel kigyózó sorokat az üzletek előtt, s a vánszorgó szamaraskordét a belső forgalmi sávban. Egy darabig kísért minket a Körös, azután kanyart véve elmaradt.

A várost elhagyva rögtön megjelentek a síkföld első gyűrődései: hosszú, lapos dombhátak szürkészöld vonulata. Az út jobb oldalán több kilométernyi mesterséges töltés; tartozéka egy megalomán törpeeróműnek. (A "Kárpátok géniusának" ujjlenyomata a tájon.) Úgy 20 kilométernyire lehattünk már Nagyváradtól, amikor felbukkantak az e tájra olyannyira jellemző kúpos formájú, erdős hegyecskékké magasodó kárpátizöld domboldalak.

Már a Királyerdő nyúlványai között járunk. A menetirány szerinti jobb oldalon néhány kilométernyire Körösrév. Végképp magunk mögött hagytuk az Alföldet, egyre bájosabb lett a táj. A hegyi kaszálókon ott sorjázta a csuklyás barátokat - olykor gonosz boszorkányt - formázó csúcsos szénaboglyák.

A boglyarakásnak ez a módja elterjedt a Kárpátok egész területén: az Árvai-Magurától a Mehádiai hegyekig.

Buszunk immáron keservesen kapaszkodik felfelé a szepentineken; megyünk a Királyhágó felé.

A legendás hágó történelmi-földrajzi, sőt néprajzi határ. Itt vagyunk Erdély kapujában.

Az átjáró kb. 600 m magas nyeregtetőn vezet befelé Erdélyországba.

Feljegyzések szerint Szent László itt vezette csapatait az Erdélybe többször is bebecsapó kunok ellen. Aztán teltek az évszázadok, s a hadak járták a maguk útját. 1918-19 fordulóján a székely hadosztály próbálta tartani magát a hágón az előretörő román királyi csapatokkal szemben...

A hágó tetején megállunk: a látványt némiképp zavarják az undorító büfés bodegák, pavilonok. Védőgátlásként tekintetünk a vadvirágos lejtőkre, s a távolban "pipáló" havasokra téved. Hátunk mögött Magyarország, előttünk Erdély, vagy ahogy a betörő török, tatár nevezte: "Aranytetejű Erdélyország", - a korabeli magyarországi krónikások szavaival: "Tündérkert" (E néven írt róla Móricz is, a híres "Erdély" trilógiájában.)

A Királyhágó hegyein túl a Rézhegység és a Meszes csúcsai kékeltek, s valóságos hátterként szinte lebegett a táj fölött a Gyalui - havasok vonulata a Vigyázóval (1836 m). A látvány megindító, mintha varázsszóra felpattant volna meseország kapuja. Tündérkedő, tűnékeny, tünde világ. A bűvös felszín alatt érződik, hogy félelmetes és kegyetlen ez a föld, múltjában és jelenében is. A fenyvesek zúgásába, a frissen kaszált rétek illatába a nyomor szaga, s pusztuló népek jajsikolya vegyül... aztán újra csend, és mindent betakar a magas erdélyi ég.

E tartományt már a XVIII. századtól egy bonyolult órához kezdték hasonlítani, melynek szerkezetéhez egyszer avatatlan kezek nyúltak, s azóta állandóan utána kell igazítani, mert hol késett, hol pedig meg sietett. - Így élt hát Erdély állandó romlásban s virágzásban.

Latinul Transsylvania, ma úgy fordítanánk: Erdőntúl. Régen úgy mondták: Erdőelve - Erdély. Erdőkön, hegyeken túli föld, öntörvényű, zárt világ.

A medencék és síkságok itt 400 méterre vannak a tengerszint felett; nálunk már fennsíknak mondanák. A medencékben még megnő a kukorica, a komló és a rozs, a hegyek közt már csak "pityókát" (krumplit) természetnek.

Megyünk tovább. Figyelmünket egyelőre leköti a táj. Az erdélyi szigethegység északi oldalán vezet utunk. Ez a hegységrendszer magába foglalja a Gyalui-havasokat, a Bihar-hegységet, az Érchegységet, a Torackói hegységet, a Zárandi hegyeket és a már említett Királyerdőt, Rézhegységet és Meszest.

A szigethegység keleti része az ún. Móc föld. A mócok a románság egyik legjellegzetesebb (némiképp magyarokkal is keveredett) néptörzse. Hajdanán magyarok is szépszámmal

lakták a vidéket, ahogyan Kós Károly írta: a Kalotaszegtől fel egészen a Vlegyószáig (Vigyázó).

A törökök - annak idején - az itt élő magyarok nagy részét kiirtották. A történelem viharai során a vidék tovább "mócosodott". (Torockó és Torda környékén még vannak számottevő magyarlakta "foltok".)

Móc föld legnevesebb szülötte Avram lancu, a híres román szabadsághős. 1848-49-ben a bécsi udvar ígéreteiben bízva havasi felkelőivel gerillaháborút indított a forradalmi Magyarország (és Erdély) hátában.

Nevéhez fűződik az abrudbányai vérengzés, mely egy csúfos félreértés rettenetes következménye volt. Ezután még több "hadjáratot" indított a környező magyar települések ellen. Célja a bosszúállás, megfélemlítés és az etnikai arányok megváltoztatása volt.

E harcok során esett el az ifjú Vasvári Pál is, móc fejszecsapástól sújtva.

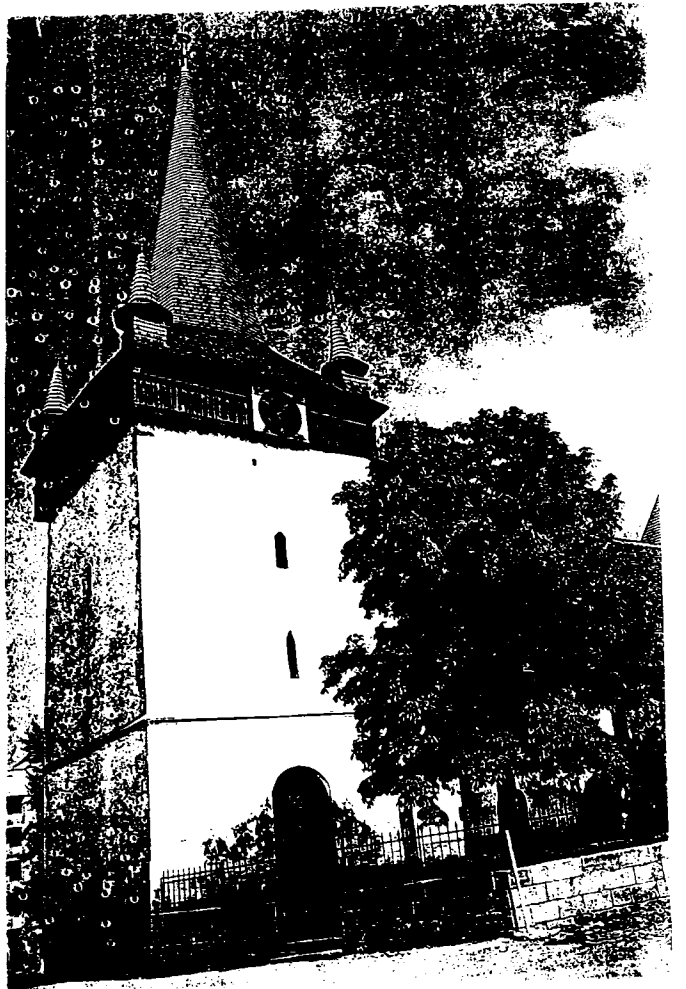
A szabadságharc leverése után lancu önmagával és eszméivel is meghasonlott. Rádöbönt (sajnos késeve) ő is arra, hogy Bécs azt adta a magyarság ellen lázadó nemzetiségeknek jutalmul, amit a magyarságnak büntetésül.

-Később azt beszélték róla, hogy tébolyultan bolyongott fön a havasok közt... Hogy mikor és hol érte a halál, nem tudjuk, életének utolsó esztendei balladai homályba vésznek.

A história ezen sötét és véres lapjaihoz képest igazi felüdülést jelent a vidék néprajzi arculata: most lépünk át a népművészetéről messze földön híres Kalotaszeg határát.

(Szeptemberi számunkban következik az útinapló II. része: "Kalotaszegtől kincses Kolozsvárig")

*Kálna Tibor*



*Foto: Szacsvai László*

## Beszélgetés az aranymisés KÖLES ISTVÁN szalézi szerzetessel

*Ritka szép eseményt ünnepeltek a turai katolikus hívek 1992. június 7-én, pünkösd napján. Ekkor tartotta ugyanis aranymiséjét páter Köles István szalézi szerzetes, községünk szülője. Pappá szentelésének 50. évfordulója alkalmából nagy szeretettel és tisztelettel köszöntjük. Ritka dolog ez a szép jubileum. Szeretnénk felidézni emlékeit, mindjárt az elején azt szeretném megkérdezni, hogyan indult a pályafutása? Milyen volt a diákélete?*

Az indulásom a következő volt. Volt egy ismerős kereskedő család. Oláh Tóth István volt a családfő neve, de már meghalt akkor, s özvegy felesége tartotta el hat tagú családját: három fiút és három lányt. A legkisebb fiú (Laci), velem egyidős volt, együtt jártunk iskolába. Gyakran átlátogattam hozzájuk. Az egyik fiúnak volt egy kazetta vízfestéke, amelyet én elkértem. Szerettem rajzolni, festegetni szép tájképeket és hasonlkat. Szerettem farigcsálni is. Amint megláttam pl. egy új repülőgépet, mindjárt kifaragtam. Egyszóval szerettem az ilyen művészi dolgokat. Ezt mások is észrevették.

Egyszer egy intelligens ember - mikor meglátta ezt a képességet - azt mondta édesapámnak: "Ezt a fiút iskolába kell adni, továbbtanulásra!"

Ezután kerültem a szalézi rend nyergesújfalui kollégiumába, ott tanultam négy esztendőig. Ez nem hivatalos gimnázium volt, ezért a vizsgák a szomszéd, esztargomi bencés gimnáziumban voltak. A felső gimnáziumi osztályokat is a bencéséknél végeztem, ott is érettségiztem.

- Az atya szerzetes, a szalézi rend tagja. Miért választotta a szalézi rendet?

- A nyergesújfalui szalézi kollégiumban magamba szívtam a szalézi szellemet, amely az ifjúság nevelésében annyira tetszett nekem, a vidám, játékos, nevelő szellem.

A közvetlen, az ifjúságot vonzó szalézi módszert Don Bosco szent János alakította ki és ez nagyon vonzott engemet. Ez a szellem keresztény erkölcsi alapokon állt.

- Gyakran prédikál Bosco Szent Jánosról, akinek halálának száz-  
éves évfordulóját 4 évvel ezelőtt ünnepeltük. Don Bosco, a "biza-  
lom szentje", a katolikus egyház pedagógiai hagyományában a  
legnagyobb nevelők közé tartozik. Kérem, beszéljen Róla. Miért volt  
ilyen eredményes nevelő tevékenysége?

- Igen. Valóban Don Bosco egy nagy pedagógus. Kilenc éves korában volt egy álma: az úr Jézus Krisztus megjelent neki, és felszólította, álljon az ifjúság élére és tanítsa őket a jóra. A kis Bosco János szabadkozott: én ügyetlen kis gyerek, mit tudok én tenni?

Akkor az úr Jézus azt mondta, majd adok én neked segítséget, és akkor megjelent égi fényben egy csodálatos hölgy, a Szűzanya, őt állította neki pártfogóul. És az ő segítségével valóban nagy dolgokat művelt, az ő nagy pedagógiájával.

- Ötven évvel ezelőtt, 1942-ben szentelték pappá.

- Hová helyezték előljáróit? A világháború mennyire viselte meg a rend életét?

- A nevelői munkámat - a felszentelés után - Mezőnyáradon kezdtem 1942-ben. Ott voltak a kispapok, továbbképezve magukat a nyolcosztályos gimnáziumban. Az újoncokat elvégezve a következő 5-6-7-8 osztályt ott végezték. Én is tanítottam őket a matematikára, fizikára, latinra, természetrajzra. Ezek voltak kedvenc tantárgyaim. A vizaga Egerben volt, a ciszterci rend gimnáziumában.

Voltak, akiket a háború alatt behívtak katonának, és nem tudtak egyhamar visszajönni. Az 1944-45-ös év kiesett, ebben az évben szét-szóródtak a tanulók. 1945 tavaszán visszaszállingóztak, és megkezdődhetett őszel újra az iskola. Ez 1950-ig tartott. Akkor jött a diktatórikus rendszernek az ideje: megszüntették a szerzetesrendeket és az iskolákat is. Így ennek is vége lett. Nemcsak a rendházak lettek elhívve, hanem a szerzeteseket is szétszórta. Mindenki oda ment, ahová tudott. A Rákosi rendszerben, ott is ahol együttéltünk, a beszo-  
gáltatás nehezítette az életet. Aztán végleg eldőlt a sorsunk 1950. június 13-án.

- Hogyan történt ez? Mi történt akkor, amit majd negyven éven ke-  
reztül tapintatosan csak "államosítás"-nak nevezünk? Hogyan tört-  
ént a rend feloszlatása? Hogyan köztették ezt önökkel?

- Akkor úgy történt az egész dolog, mindenki tudomásul vette, hogy megszüntek a szerzetesrendek, és még több történt. Jöttek és teherautóval vitték, akik még ott találtak a házban. Először úgy hittük, azt mesélték, hogy a Szovjetunióba, annak is a Gulag táborába, a Jeges tengerhez viszik őket, de a Püspöki Kar tiltakozott. Így aztán vala-

melyik szociális otthonban kerestek férőhelyet, vagy valamelyik kiűölt szerzetesházban. egyik szerzetesrendet a másik helyére, őszkevertek őket. "Szerencsénkre" a mezőnyáradói házunk is gyűjtőház lett, oda is hoztak szalézi szerzeteseket. A nyarat mi (6-8 fő) is ott tölthetjük. Aztán jött az ősz, szeptember hatodika. Hivatalosan is bejelentették, hogy felszámolják a rendeket. A kispapjaink már előbb eltávoztak, és akik még ottmaradtak, mind szétszóródtak. A papok közül többen felvetették magukat az egyes egyházmegyébe papi szolgálatra. A kispapok közül az idősebbeket felvették a szeminariumba, a fiatalokat pedig nem. Azoknak megtöltötték a továbbtanulást, mert ilyen volt Rákosi rendszere. A papok kápláni szolgálatra mehettek plebániákra. Én magam is mehettem volna kápláni szolgálatra, de úgy gondoltam, hogy akkor szokás szerint minden felé elhelyeznek majd később. Ezért ott maradtam Mezőnyáradon kántornak, Mivel az ottani kántor épp lemondott. A többi szerzetes is vállalt más, nem papi munkát, pl. kántori, sekrestyési munkát, vagy éppenséggel gyárba is elmentek egyesek dolgozni.

- 1970-ben került Kácsra, ahol egyik rendtársával látta el a lelki-  
pásztori feladatokat. Hogyan emlékezik vissza az ott eltöltött évekre?  
Milyen volt a kapcsolata a helyi "hatalommal"?

- Mezőnyáradon 20 évig, 50-70-ig voltam kántori szolgálatban kántori szolgálatban. Mikor a nyugdíjat megkértem, átmentem a közeli kisközségbe, Kácsra. Ez a 900 lakosú község szép és kedvelt kirándulóhely. Ott 10 évig működtem nyugdíjasként. Az egyik volt rendtársammal végeztem a kántor-papi teendőket. Ebben a kis községben a tanácsal nem volt problémám. A szomszédos Tibolddarácáról járt át a tanácsai hivatalnok, nem történt vele összeütközés. Tíz év után úgy éreztem, jobb lesz már végleg nyugalmamba vonulni. Így kerültem aztán szülőfalumba, Turára haza 1980-ban. Itt működök tovább, míg egészségem engedi.

- A mostani tartományfőnöke az Atya tanítványa és "jobb keze" volt.  
Mi az amiben sokat segített az akkor még fiatal ember az Atyának?

- Péter Havasi József 44-ben került oda mint fiatal újonc, de akkor nem kezdhetett el az újoncidejét a világháború miatt, csak 45 után. Egy nagyon derék fiatalember volt, s megtetszett a jó magaviselete. Ebben az időben - 1945-től 50-ig - volt valóban a "jobb kezem". Nekem a tanári hivatalom mellett volt más, fizikai munkám is. Volt Mezőnyáradon egy szép gyümölcsösünk, és azt én kezelttem. Itt segített nekem sokat a gyümölcsfák gondozásában, permetezésében, gyümölcs szedésében. A legérdekesebb, hogy mielőtt a rendet végleg fel-  
ozlatták volna, szeptember 6-án, lezsedtük a gyümölcsöt, mentaük, ami menthető. Egyszer csak látjuk, hogy jönnek a hatóság emberei. A lezsedett gyümölcsöt lefoglalták. A lezsedett gyümölcsöt a nagy háló-  
terembe helyezték el, csak nézhettünk rá. Egy kis részét sikerült a ter-  
mésnek megmenteni. Utána szétzóratták, mindenki ment, ahova tudott... Egy részüket felvették a szeminariumba, a többit nem engedték továbbtanulni. Így P. Havasit sem. A budapesti hármas számú metro akkor készült, ott dolgozott, mint fizikai munkás. De szeretett volna teológiát tanulni. Majd szerencsére jött az 56-os forradalom, és másokkal együtt - akik tehették - külföldre menekültek. Elvagyoztak a teológiát Olaszországban, Turinban pappá szentelték őket, 1960-ban. Egy-két évet ott töltött, majd Ausztriába került, ahol 30 évig mint tartomány-  
ekonomus működött. Ezután Magyarországra visszahelyezték, ahol tartományfőnök lett.

- Azokban az években, amikor az Atya pap lett, Turáról hányan vá-  
lasztották a papi hivatást? Hogy hívják őket?

- 1930-tól 1944-ig Tura kilenc papot adott az Egyháznak. Az első, 1930-ban szentelt Oláh Tóth Antal volt. Annak a kereskedőcsaládnak legidősebb fia volt, amelyről az elején beszéltem. Utána következtek a többiek: Tóth Zsigmond Péter, Lajtos József, Benke Konrád (kapucinus), Rács Gábor (premontrei), Sallai József (premontrei), Csörgő István (jezuita), Király Mihály és végül Jómagam. Ezek voltak a papjaink, akik közül már többen meghaltak, négyen élünk, Lajtos József, Benke Konrád, Rács Gábor és én.

- Aktív papként kik működnek még?

- Hármán. Lajtos József, Benke Konrád és én.

- 1950-ben a szalézi magyar rendtartományának 220 tagja volt,  
többen működtek külföldi missziókban is. Most hány tagja van?

- Bizony már csak a negyed része, ötven egynéhányan vagyunk. A többség túl van már a 70. éven, sőt a 80-on is. Fiatalok kevesen vannak közöttük, azok is 80-on túl. A misszionáriusok kint működnek külföldön, főleg Amerikában. Kubában vannak néhányan, de Ázsiában is tevékenykednek.



- A tartományfőnökök szeretné a szerzeteseket összefogni. A szalézi rend is visszaigényelt több rendházat. Ön hogyan képzei el rendje jövőjét?

- Ezt elképzelni egymagam nehezen tudom, de azt hiszem a többi szerzetes rendek sem tudják elképzelni. Majd a történelem fogja megmutatni, hogy alakul a helyzetünk. Az anyagi és az erkölcsi helyzet nagyon kedvezőtlen. A törvény értelmében tíz év alatt igényelhetjük vissza a rendházainkat, alakíthatjuk ki a magunk életét. Alig lehet házat visszakapni. A volt 18 házunkból 5-6-ot igényeltünk vissza. Most még nincs olyan házunk, ahol közösségünk lehetne a elindulhatna a munka. Csak plebánia vezetés és kisebb ifjúsági oratóriumunk van.

Magyarországon a huszas évektől kezdve működött a rend 1950-ig. A tízes években Olaszországból hozták a rendtársak a szalézi szellemet ( az első szalézi intézet Pélyföldszentkeresztben nyílt meg 1913-ban), de az első világháborúban nem tudtak működni, üldözöttek voltak. (Ugyanis az ország Olaszországgal hadiállapotban volt.) Nyergesújfalun gimnázium volt, Óbudán árvaház, Esztergom-táborban rendi tartományi ház, fiúnevelő intézet, Ipariskola; Gyulán internátus, Visegrádon és Újpesten fiúnevelő otthonok, stb.

Ha visszakapjuk a kért házainkat, a régi munkát - ha lehet - folytatjuk, ott ahol abbahagytuk.

- Befejezésül azt szeretném kérdezni, hogy a fiatalok nevelésében mit tart legfontosabbnak? Mire fordítaná most a legnagyobb gondot?

- Természetesen a vallás-erkölcsre, ez az alapja mindennek. Don Bosco arra épített mindent. Hasonlóan a többi szerzetesrendhez, amely nevelőmunkát végez - akár a piaristákat, jezsuitákat vagy a benecéseket nézzük - az iskolai nevelő munkában a tudomány mellett a vallás a meghatározó. A szaléziak a vallással "fűszerezve" együtt végzik az emberi munkákat, nevelik ki a jó társadalmat és a jó erkölcsöt.

- Ezzel a szép gondolattal fejezzük be a beszélgetést. Nagyon köszönjük, hogy elmondta emlékeit. Kívánunk erőt, jó egészséget, hogy még a fiatalok nevelésében is tanácsal szolgálhasson. Köszönjük a beszélgetést.

Köles Mihály - Kuti József

## Két egyházi énekünkről Nagyboldogasszony és Szent István király ünnepe kapcsán

Széles-e világban úgy tartanak számon bennünket magyarokat, mint zenét szerető, szívesen éneklő, muzikális népet. Egészen biztos, hogy ez nem véletlen. (Hiszen) Szent Gellérről maradt fenn a történet 1000 körül, aki Itáliából került Magyarországra. Egyik útja alkalmával a folyó parton ruhát mosó és közben szépen éneklő lányra lett figyelmes. Nagyon megfoghatta a szép, ám számára idegen dallam. Így szólt a kísérelőjéhez: Hallod a magyarok szimfóniáját?

A magyar népdal és a népének egy töről fakadnak, édesestevérek. A Könyves Kálmán alatt megtartott esztergomi zsinat határozata: "A templomban semmi se olvastassék vagy énekeltessek: amit a zsinat jóvá nem hagyott."

Mindazt bizonyítja, hogy már az első keresztény magyar századokban voltak olyan énekeink a népdalok mellett, amelyek a templomban hangzottak fel. A XV. századig szájhagyomány útján terjedt a magyar nép énekes imádsága.

A XVI. századból maradt ránk két énekünk dallama is. Ám az első hangjegyes énekeskönyvünk 1560-ban a nagyszombati zsinat csak olyan énekeket engedélyezett a templomban énekelni, amelyeket legalább már száz éve jóváhagytak. Az alább közölt két énekünk is szerepelt már az 1651-ben kiadott első kottás énekeskönyvben. Ki lehet számolni ezek után, hogy közel 600 éves dallamot, szöveget énekelünk. Mindkettő megtalálható a "Hozsanna" imakönyvben. Úgy a szöveg, mint a dallam patinás veretű. Kérezhető belőlük őseink hite, buzgósa, lelki világa.

Bizalom a Nagyboldogasszonyhoz, és Szent István királyhoz. A Mária ének szövegéből különös báj, szeretet árad a középkori nyelvzetben a Szűz Anya iránt. Megkapó népünk képzelőereje a mennybe felvitte Isten anyáról.

Az ősi dallamot 8 féle változatban ismerjük.

1. Felvitetett magas mennyországba  
Angyali szép, örvedetes házba  
A nap a Szűz nagy menyasszonyágba  
Az Istennek drága hajlékába.
2. A mennyel Atya udvarába  
Felső Sion drága városába  
Dicsőséges szép palotájába  
Már bemegyén nagy vigasságába.
3. Beteljesül Dávid zoitára  
Mít énekel világ hallatára



A királyné királynak jobbára  
Állapodik örök társaságra.

4. Asszonyunknak nagy a nemessége  
Dicsőséges királyi felsége  
Mindeneket felülmúl szépsége  
Mint csillagot a nap fényessége.

5. Dicséretessék örök Szentháromság  
Kitől árad reánk minden jószág  
Tiszteltessék tündöklő Asszonyság  
Mindenek közt legnagyobb méltóság.

A Szent István királyról szóló ének veretes szövege nemcsak imádság, de talán egy kis betekintést is ad a korbá, melyben az ének született. Bizonyosság is, hogy népünk a kezdettől megénekelte, szívbe zárt első szent királyát. Sajnos dallama kevésbé ismert és népszerű semmint azt megérdemelné.

1. Áldott Szent István Istennek szolgálja  
Krisztus hitének igaz plántálója  
Bálványozásnak eltávoztatója  
És megrontója.
2. Irgalmas Isten kegyes jóvoltából  
Adaték nekünk magas mennyországból  
Utat hogy leinénk gonosz pogányságból  
Régi vakságból.
3. Földeden újra pogány tüzek égnek  
Fajtalanságnak rút hitetlenségnek  
Ó jaj ne hagyj el napja reménységnek  
Válts meg az égnek.
4. Jobbodra kérünk amely ma is épen  
Légy közbejárónk szent Király az égben  
Könyörülj újból-e veszendő népen  
Jó atyáképpen.
5. Jóságos jobbod nyújtsd ki reánk, kérünk,  
Szent koronáddal ezret érünk,  
Hogyha keresztet, a imádságod vélünk  
Régi vezérünk!

Nagyboldogasszony (augusztus 15.) és Szent István király (augusztus 20.) ünnepe egészen közel vannak egymáshoz. Az előbbi a kereszténység legősibb, és legnagyobb Mária ünnepe.

"Máriát felvitte az Úr a mennybe  
örvendezik az angyalok táborá."

De nemcsak ünnepeik vannak közel egymáshoz. Államalapító Szent Királyunk Szűz Mária oltalmába ajánlotta országunkat. És talán ez több, mint érdekes. Megadatot számára, hogy - kívánsága szerint - Nagyboldogasszony napján halt meg.

Tóth Péter László

# NYOLC ÓRA VIZEN - NÉGY ÓRA SZÁRAZFÖLDÖN

## Nyugdíjas klubunk kirándulása Esztergomba

Az esztergomi Bazilika az ország legnagyobb, rangban legelső temploma, hisz az ország primásának székesegyháza. A mostani Bazilika elődjét Szent István király alapította államiságunk első évtizedében. Ekkor még a király is Esztergomban lakott. Szent Adalbert tiszteletére szentelték fel, s "szép templom"-nak nevezték. E templom a törökkel vívott harcok során elpusztult. Csupán egyik oldalkápolnája maradt meg, melyet Bakócz Tamás érsek 1507-től kezdődően épített saját sírkápolnául. Ez Itálián kívül az egyik legkorábbi és legszebb reneszánsz építmény...

...Mindezt, kiegészítve a jelenlegi főszékesegyház létrehozásával egyetemben megtudhatta nyugdíjas klubunk 20 tagja, akik részt vettek a júliusban szervezett esztergomi hajókiránduláson. A kirándulás szervezője Győri Istvánné nyugdíjas. Tőle kérdezem, hogy hogyan jött létre ez a szép út?

- A gödöllői nyugdíjas klub vezetője keresett meg és ő informált arról, hogy 20 helyet tudnának biztosítani arra a hajókirándulásra, amelyet budapesti klubokkal közösen szervezett a gödöllői klub. Én természetesen azonnal megragadtam az alkalmat és elkezdtem szervezni az utat. Eleinte nagyon nehéz volt a 20 személyt összetoborozni, később viszont többen meg is sértődtek, hogy már nem tudtam helyet biztosítani.

- Milyen emlékek maradtak a kirándulásról?

- Mindenek előtt a közel 8 órás hajóútról szeretnék néhány szót mondani. Megcsodáltuk, nagyon szép, tiszta időben a Dunakanyar szépségeit. A hajón zenekar szórakoztatott bennünket, bizony többen táncrea is perdültünk, no meg itt is lehetőség nyílt arra, hogy a rögtönzött Ki mit tud?-on elénekeljünk néhány Galga-völgyi dalt. Vetélkedő is volt, amelynek jutalmaiból turaiak is részesültek, sőt ketten tiszteletbeli kormányosként 60-60 percig irányíthatták a hajót. Ami igazán lenyűgözött mindannyiunkat, az a Főszékesegyház épülete volt. Főleg azoknak volt felejthetetlen élmény az idelátogatás, akik még nem jártak itt. Mődünk nyílt megtekinteni a főszékesegyházi kincstárat is, amely Magyarország leggazdagabb ötvös- és textil műtárgygyűjtése, melyben a karoling kortól (800-as évek) napjainkig megcsodálhatók különböző korok liturgikus művészi darabjai.

- Még mit láttak?

- Bensőséges pillanatokat töltöttünk el az altemplomban is, ahol elsősorban Mindszenty József hercegprímás sírjánál tiszteltünk. Szerettünk volna eljutni a várba, a Keresztény múzeumba is, de sajnos 4 órakor már indult vissza hajónk. Ezt az utat is nagyon hangulatosan, vidáman töltöttük el. Úgy gondolom, hogy valamennyien nagyon jól éreztük magunkat!

*Takács Pál*

## VASUTASOK NAPJA

A Turai MÁV Nyugdíjasok Szakszervezetének Vezetősége - a Bizalmi Testület közreműködésével - szervezte a szakszervezeti tagság és házastársaik részére a Vasutasnapi rendezvényt.

A találkozó "fehér asztal" mellett volt. Érdekvédelem, egymás megismerése, tisztelet, szeretet lette maradandóvá az eseményt.

A rendezvény arra is hivatott volt, hogy megismertesse a Nyugdíjas Szakszervezet célját, munkáját. Megtörtént a rászorulóknak anyagi megsegítésének ismertetése. Tájékoztató az egyéb felvilágosító, érdekvédelmi tevékenységről.

Döntő az idők alapvető szociális kérdéseinek továbbítása magasabb szervek felé. Pl.: a tagdíjakból juttatott segélyek megadóztatásának visszavonása, a nyugdíj vásárlóértékének hozzáigazítása az inflációhoz. 1992. júliusban visszamenőleg nyugdíjkiegészítések a szolgálati év szerint. Ez az eredmény több mint 60000 aláírást követelménye, ami a Nyugdíjas Szakszervezet és az Országos Nyugdíj Intéző Bizottság által jutott érvényre. Az összefogás nem gyengülhet meg akkor sem, ha ezt a másképp magyarázókat a tagság körében szeretnék. Sokan vannak, akik a Nyugdíjas Szakszervezetet anyagiakkal (tagdíjjal) nem támogatják és az eredményeket lekicsinyítik. (De a markukat tartják a postásnak.)

Üdüléssel is foglalkozik a Nyugdíjas Szakszervezet. Valamint az ÓTA felé is van lehetőségünk segítyre javasolni a rászorultakat.

A Nyugdíjas Szakszervezet fogadónapja minden szerdán 9-től 12-ig van.

Ki kell emelni a társadalmi munkát végző tisztségviselők (bizalmiak) feleségeit, akik segítik a Nyugdíjas Szakszervezet munkáját. Néhány emlék, néhány igaz történet: "Feleségem ebédet küldött a Keleti Pu-ra. A kezelő úr mondta az ebéd felvétele közben: "Már az előző állomáson egy kalapos menyecske adott fel ebédet." A feleség válasza: "Nem baj, csak a fizetést hozza haza 14-én és 28-án."

a tényleges vonatkísérői szolgálat nehéz és felelős volt, mert a Vasút vagyona, az utasok biztonsága, az ország vérkeringés volt ránk bízva. 1941-42 tele nagyon szigorú, kemény tél volt, 20-25 fokban hideg. 30-35 centiméterre hó, bizony próbára tette a vasutakat. A közlekedés biztonsága sem volt olyan mint ma, amikor a berendezések vigyázzák a közlekedést, annak biztonságát."

A Vasutasnapi rendezvényen Uzsoki Ferenc, a Miskolci terület szervező titkára köszöntötte az ünnepség résztvevőit és elismeréssel szólt a rendezvény szervezetségéről, színvonaláról, a vezetőség munkájáról. Tájékoztató elmondta, hogy az elhunyt tagtársak özvegyei folytathatják a tagságukat a Nyugdíjas Szakszervezetben és jó egészséget kívánt a rendezvény minden résztvevőjének.

A Nyugdíjas Szakszervezet Vezetősége megköszöni a Polgármesteri Hivatalnak az önzetlen segítségét, valamint a Művelődési Ház dolgozóinak, hogy jelentősen hozzájárultak a rendezvény sikeréhez. Köszönet az AFESZ anyagi segítségével.

A nyugdíjasok nevében megköszönjük az általános iskola tanárainak, diákjainak, az óvodásoknak az eszményien szép szívből adott műsort. Benne volt a szívük, lelkük. Köszönet a Nyugdíjas Klub népdal együttesének, tánccsoportjának a Kutiné által irányított műsoraiért. Szívet és lelket szórakoztató emberi melegség volt benne. Köszönet a versmondóknak; Lukácsné, Győriné, Diligens Judit és Takács Pál. Érzéssel szóltak a nyugdíjas lelkekhez, miközben emelték a rendezvény színvonalát, a Vasutasnap szebbé tételét, a közös asztalnál ülők közérzetét, öntudatát.

Így lehet szebbé tenni a jelent, tervezni a jövőt, mert aki a jövőt tervezi, az az utódoknak is tervez.

Befejezésül a megjelent tagság meglegedését tolmácsolom és élve a Polgármester úr szavaival "közelebb kerülés az időskornak az ifjúsághoz".

Köszönet minden közreműködőnek, mert szívvel, lélekkel segítettek a rendezvény sikerét.

Tura, 1992. július 11.

*Borosi István  
Nyugd. Sz.B. El.*

**Elhunyt Pápai Józsefné Ignácz Anna,  
a turai nyugdíjas klub vezetője.**

Amíg egészsége engedte, fáradhatatlanul szolgálta a közösséget. Korporsója mellett a tisztelet és megbecsülés hangján szólt Tóth István polgármester, Mesterné Juli néni és Győriné Nagy Gy. Mária. A népdalkör és a nyugdíjasok énekében őszinte bánat búj meg.

**Emlékét megőrizzük, nyugodjék békében.**

# MINDENT BELE!

## Sporttábor 1992.

"Új dologba fogtunk ma veletek, hiszen ilyen jellegű tábor még nem szervezett iskolánk. Remélem ez nem lesz akadálya annak, hogy jól érezzük magunkat itt és jókedvűen teljesítsük a tábori programot ... Sportszerű magatartással és életmóddal fogjuk meghálálni azt a támogatást, amit táborunk létrehozásához kaptunk. Hiszen táborunk legfőbb célja: megismerni, megtanulni különféle sporttevékenységeket, s ezeket később beépíteni életmódunkba, napi - heti elfoglaltságaink sorába."

A fenti idézet Jónás Sándor táborvezető tábornyitó beszédéből való. Azonnal meg is kérdezem Jónás tanár úrtól, hogy kikre gondolt akkor, amikor a támogatókról beszélt?

- Mint ahogy megnyitómiban el is mondtam a tábor szervezéséhez és kivitelezéséhez nagyon sok segítséget kaptunk. Az iskola ingyen bocsátotta rendelkezésünkre a létesítményeit: a hálólhelyeket, konyhát, étkezőt, stb. Az Aszódi Honvédség a felvőhelyeket biztosította, míg a község polgármesteri hivatala, a helyi sportegyesület és a turai termelőszövetkezet együttesen közel 100 ezer forinttal támogatta táborozásunkat. Ezt az alkalmat is meg szeretném ragadni, hogy köszönetet mondjak Oltvölgyi Béla igazgató úrnak, Tóth István polgármester úrnak, a helyi sportegyesület elnökének Sára András úrnak és nem utolsósorban Sára József úrnak, akinek a termelőszövetkezet támogatását köszönhetjük.

- Légy szíves mutasd be a táborvezetőséget!

- Öten vállalkoztunk erre a feladatra. Két testnevelő tanár, Tóth G. Katalin és Lukács Edina mellett Tóth M Imre szakedző és vendégünk Ofella Zoltán tápiószecsői szakedző sietett segítségemre. Ha munkájukat jellemezni kellene, három szóval tudnám ezt megtenni: lelkesek, fiatalok, szakértők.

- Most néhány szót szeretnék hallani a gyerekekről is.

- A tábor gyermeklétszáma 60 fő, ebből 22 fiú Tápiószecsőről érkezett meghívásunkra. Velük a zöld gyepen ismerkedtünk meg. Úgy éreztük, hogy méltó ellenfeleink is és egyben jó barátaink is a szecsőiek. Ezért hívtuk meg őket. A turai gyerekek természetesen legjobb sportolóink közül kerültek ki. Itt vannak az országos tornász bajnokságon ötödik helyezést elért tornász lányok, a megyei döntőn is jól szerepelt atlétáink és természetesen az országos bajnokságon szintén ötödik helyezett labdarugóink. Ezek közül a gyerekek közül többen évek óta eredményesen segítik munkánkat.

- Néhány szót a tábor programjáról!

- Amit terveztünk sikerült megvalósítanunk. Ehhez hozzájárult a kedvező időjárás is. Minden nap úszással kezdtük a napot. Hatvanba a strandra jártunk át autóbusszal. Itt jöttünk rá, hogy táborunk 10 gyermeke nem tud úszni. Részükre Edina egy tanfolyamot rögtönzött,



így ők is megtanulták ezt a szép és hasznos sportot. A napi foglalkozásokon a különféle sportágakkal találkozhattak táborozóink. Legelőször mindig a szabályismeretekkel foglalkoztak a szakvezetők, majd sor került a technikai gyakorlatokra, végül természetesen mérkőzéseket játszottak egymás ellen tábori csoportjaink. Egy egész napos kirándulást tettünk a Dunakanyarba, ahol a nap programjában szerepelt komoly gyalogtúra és hegymászás is. Aztán elmentünk meglátogatni a turai falumúzeumot, meg az Ybl kastélyt is. Estéként több videókézülék állt rendelkezésünkre. Elsősorban természetesen sportfilmeket tekinthettek itt meg sportolóink, de vetítettünk játékfilmeket is.

## AZ ELSŐ NAGY NYÁRI KALAND

Fülükben még az utolsó csengőszó hangjával: június 15-én kemény próbára vállalkozott tizenkilenc ötödikes hagyományörző gyermek. A "Pro Patria" felvételi próba utolsó feladatának elkerékpároztak Jászberénybe - mely bizony még "rövidített" útvonalon (Galga-part, Zagyva-part, Szentlőrincakáta, Jászfelsőszentgyörgy, Öregerdő) is - 26 km.

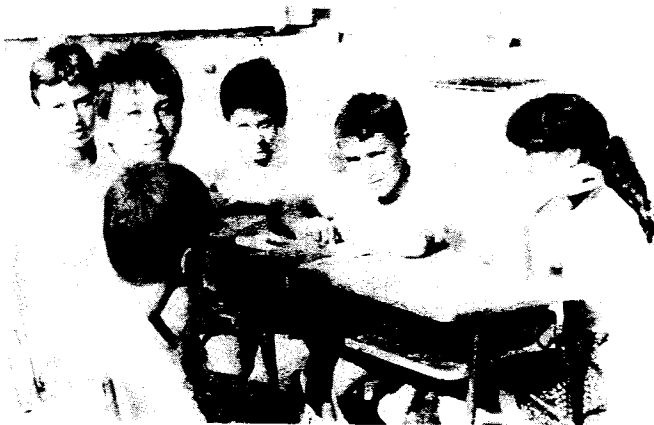
Az első nap nem is maradt csak arra energiánk, hogy megismerkedjünk az öregerdei tábor csodálatos környezetével, az ottani tanyavilággal. Másnap bekerékpároztunk a városba (az még 5 km.), és délelőtt Jászberényvel ismerkedtünk; délután pedig jót fürödtünk a városi strandon.

Este a táborban egy félig komoly - félig vidám vetélkedőn Tura történetével és híres embereivel "ismerkedtünk". A harmadik napon a Lehel Múzeumot néztük meg: a Jászok és város történetét kutattuk. Délután újra fürdés, este pedig "saját" tábori discó szórakoztatott bennünket. A 4. napon alapos takarítás után vágunk neki a hosszú hazavezető útnak. A közben többször szemerkélő eső sem szegte a bátor, vidám társaság kedvét: zokszó nélkül tették meg ismét az erőpróbáló utat.

Hazatérve - igaz véletlenül - a turai templom harangjai köszöntötték a helytálló kis csoportot. Azt hiszem, megérdemlik, hogy valamennyiük nevét felsoroljam: Gólya Ágnes, Tóth Gabriella, Tóth Éva, Tömör Anikó, Vámos Andrea, Gólya Gergely, Gólya Tamás, Lizák István, Mészáros József, Szabó Richárd, Szénási István, Szilágyi Attila és Tóth Gergely az 5. a-ból, Kiss Edit, Seres Erika, Szalai Éva és Szilágyi Szilárd az 5. b-ből; Békési Judit és Garamszegi Gabriella az 5. c-ből.

Két napig velünk volt egy idősebb testvér, Mészáros Anita is, de sajnos Prima Tamás sérülés miatt nem tudott velünk jönni.

**BÉKÉSI ISTVÁN tanár,**  
A Szele Andor Hagyományörző törzs vezetője



- Az egy hetes sporttábor néhány nappal megelőzte a barcelónai olimpiát. Ez a tény hogyan jelentkezett a táborban?

- Mindenek előtt egy nagy olimpiai vetélkedőt szervezett részünkre Szarvas tanár úr. Itt az elméleti feladatok mellett szerepeltek ügyességi követelmények is. Egyébként az olimpia, mindig megpezsztíti a sportéletet és ez nálunk is így történt. Természetesen ezt a tábor megszervezett volna akkor is, ha nem éppen az olimpia évében járunk.

- Még néhány szót kérek arról, hogy milyen volt az étkezés a táborban?

- Azt hiszem elég, ha annyit mondom, hogy az iskola konyhája látt el bennünket. Két szóval lehetne talán nagyon röviden jellemezni: bőséges és izletes volt. Reggel például elég korán keltünk és ilyenkor egy gyors reggeli kaptunk, majd úszás után egy kiadósabb reggeli következett. Azt hiszem itt kell elmondanom köszönetemet az élmezővezetőnek és a konyhán dolgozó asszonyoknak is.

... Én azt hiszem a táborról a következő mondatocskától búcsúzhatunk el a legstílszerűbben: Szép volt fiúk! (és leányok!)

Takács Pál

(Fotó: Takács Pál)

## KISPÁLYÁS LABDARUGÓ BAJNOKSÁG

## a 9. FORDULÓ EREDMÉNYEII

## BARÁTSÁG-ZÖLDEK 2-4 (0-4)

Gl: Szabó I., Tóth L. ill. Szilágyi J. 2, Berkes L., Bajkó I.

## OLIMPIC - FÓNIX 9-3 (5-1)

Gl: Kovács S. 3, Zamecsnik I. 2, Jenei I. 2, Ledniczky L., Tel-  
lér L. ill. Dolányi M. 2, Pásztor G.

## AMATŐR - V. METEOR 2-5 (1-0)

Gl: Dusa J., Szabó B. ill. Blró F. 2, Maczkó I. 2, Katona F.

## YOUNG BOYS - FÚZFA 3-10 (1-3)

Gl: Nagy A. 3, ill. Veres J. 3, ifj. Gobcsó K. 2, Gubcsó K. 2,  
Angyal L., Kántor J., Gábor I.

## KROKODIL - FAVORIT 4-5 (0-4)

Gl: Sima J., Kuti I., Mátyás I., Petrovics L., öng. ill. Tóth M.  
J. 3., Deák Cs., Csorba Cs. öng.

## A BAJNOKSÁG ÁLLÁSA

1 OLIMPIC	9	8	1	-	55	-	15	17 P
2 ZÖLDEK	9	8	1	-	54	-	16	17 P
3 FÚZFA	9	7	-	2	57	-	30	14 P
4 BARÁTSÁG	9	6	-	3	44	-	30	12 P
5 FÓNIX	9	5	-	4	45	-	28	10 P
6 V. METEOR	9	3	-	6	25	-	37	6 P
7 FAVORIT	9	3	-	6	29	-	53	6 P
8 KROKODIL	9	2	-	7	23	-	40	4 P
9 YOUNG BOYS	9	2	-	7	29	-	58	3 P
10 AMATŐR	9	-	-	9	17	-	71	0 P

A YOUNG BOYS csapatától 1. pont levonva.

## A GÓLÖVŐLISTA

23 gólos	Szilágyi J. (Zöldek)
16 gólos	Jenei I. (Olimpic)
	Kántor J. (Fúzfa)
13 gólos	Veres J. (Fúzfa)

MEZŐGAZDASÁGI TERMELŐK,  
KERTMŰVELŐK, ÁLLATTARTÓK

## Tisztelt Gazdálkodó!

Bizonyára boltunkról hallott már,  
talán vásárolt is nálunk,  
remélem megelégedésére kiszolgáltuk Önt.

## Új kezdeményezéssel keressük meg most.

A SZOLITER GAZDABOLT segítségére kíván lenni Önnek abban, hogy továbbra is eredményesen gazdálkodhasson. Jelenlegi árukészletünket is igyekeztünk úgy összeállítani, hogy az megfeleljen a szükségletekhez. Ezt a gyakorlatot kívánjuk továbbfejleszteni melyhez az Ön támogatását is kérjük. Ez abban nyilvánulhat meg, hogy jelzi felénk a gazdálkodásához szükséges anyagoknak, eszközöknek (vetőmagvak, tápanyagok, kémikáliák, gépek, segédanyagok stb.) az igényét. Ezen igények összegyűjtésével és beszerzésével kívánunk segítségére lenni abban, hogy hatékonyabban gazdálkodhasson.

Ne kelljen a termelő munkából sok időt kiszakítani arra, hogy mindezeket egyenként és külön-külön fáradságos utánjárással beszerezzék. Ez a munkamegosztás minden bizonnyal segítségére lesz.

Javasoljuk még, hogy figyeljék Hirdető Táblánkat. Itt folyamatosan tájékoztatni kívánjuk az érdeklődőket az újdonságokról.

## NÉZZEN BE HOZZÁNK!

Nyitva tartunk a hét minden munkanapján:

HÉTFŐN	8-12		
KEDD - PÉNTEK	7-12	ÉS	14-17
SZOMBATON	7-12	ÓRA KÖZÖTT	

Konzultáció és szaktanácsadás is lehetséges a

SZOLITER GAZDABOLTBAN  
TURA, KOSSUTH út 13 szám alatt.

## RÖVID HÍREK

- Az I. számú óvodánkból 45 kisgyermek ingyenes (nem a szülő által finanszírozott) úszásoktatásban vesz részt az aszódi gimnázium uszodájában.

- Augusztus 15-én délután 4 órai kezdettel kerül sor a pest megyei Székely Bertalan Képzőművészeti Alkotóközösség kiállításának megnyitására az új házasságkötő teremben. (A műalkotások jelentős része a helyszínen megvásárolható.)

- Augusztus 20. programja:

délelőtt: Szentmise és zászlószentelés

délután: 6 órától a hivatal dolgozóinak ünnepélyes eskütétele és Szent István napi megemlékezés, majd esti zenés-táncos vigalom a csíkszentimrei "Havasi Meggy" néptáncgyűttes vendégszereplésével.

## AZ 1991-ES TURAI JUNIÁLIS A TV-BEN

1992. július 2-án, csütörtök este 23 óra 35 perckor a Magyar Televízió 1-es csatornáján bemutatásra került a "Szabadság ünnepe" című összeállítás.

Mihályfi László szerkesztette és rendezte régi dokumentumokból és az ország több helyén a tavaly júniusban tartott ünnepségek felvételeiből. Így láthatuk viszont magunkat mi turaiak is a TV képernyőjén kilenc percben, melyet Benke István a tura "Bartók" video stúdió operatőre, a műsor felvételéből a TV-nek beküldött.

A beküldött (anyag) felvétel ünnephez csatlakozó politikai mondanivalójához tartozó eseményeket a műsorba teljes egészébe beszerkesztették.

Az ötven perces műsorból 9 perc volt Turáról. Láthatunk amint az elején Kálna Tibor elmondja, hogy miért zúgnak most a harangok,

- hogyan emlékezik a község a háborúban elesett orosz katonákra és hogyan koszorúztuk meg sírjaikat 1991-ben,

- Győri Istvánné "Miatyánk"-ját,

- Kálna Tibor ünnepi beszédét, amelyben kiemelte, hogy a szabad Magyarországnak a békés egymás mellett élés határozza meg és ne a múlt emlékei.

Az ország ünnepségeiről készült film végén a Himnuszt a turaiak énekeltek. (Tóth P. L. kísért zongorán)

A film rendezője nagyon megköszönte Benke Istvánnak a Turáról küldött anyagot, amely révén az emlékeztető műsört így tudták elkészíteni. "Ez a köszönet nemcsak nekem szól - mondta Benke István - én csak "közvetítő" vagyok. Az igazi elismerés a turai Vigyázó Kör, a JUNIÁLIS szervezőit és a szereplőket illeti."

Elismerést érdemelnek azok a TV-nézők is, akik a késői órán fennmaradtak a végig "virrasztották" a műsört. A kérdés csupán az, hogy a televízió vezetése kiknek az érdekeit kívánta védelmezni azzal, hogy a műsört ebben az időpontban (éjfélkor) sugározta.

Persze lehet, hogy korábbi órákban - "egyszerűen és magától értetődően" - nem fért a műsoridőbe, hiszen ez csak rétegműsor, nekünk magyaroknak.

- Ezúton is gratulálunk a független, nyílt, demokratikus, elfogulatlan műsorpolitikához!

Még emlékszünk rá, nem is olyan régen, ez bevett gyakorlat volt. És maradt! az elvtársak is vannak hozzá "odalönn-odabenn"...

a Szerk.

## A Turai Hírlap vásárlási helyei:

Nagyközségi Könyvtár, Posta, Vasúti élelmiszer üzlet, Piac Tér (Átsné),  
Piac téri Műszaki bolt, Takarékszövetkezet,  
Éliás Zoltán Tura, Petőfi tér 7.

TURAI HÍRLAP - Közéleti Havi - II. évfolyam 8. szám

Kiadja a Turai Polgármesteri Hivatal

Felelős kiadó: Tóth István polgármester

Nytsz.: B/BHF/567/P/91.

Szerkesztőbizottság: Erdélyi Ágnes, Kálna Tibor, Köles Mihály  
Sára Mihály

Felelős szerkesztő: Kuti József

Levél cím: Polgármesteri Hivatal, 2194. Tura

Készült: 500 példányban a Parola Kft. nyomda üzemében Valkón

Felelős vezető: Rózsavölgyi Sándor

Műszaki vezető: Czirik Ferenc

Szedés, tördelés: Jandura István Gödöllő Éva u. 11.